

REFLEXIÓ sobre la presència del CEL'H als mitjans de comunicació de l'Hospitalet

Núria Toril
Periodista i sòcia del CEL'H

Abans d'iniciar la reflexió, dues qüestions prèvies

En el moment de plantejar l'estructura d'aquest article vaig veure des del principi que era molt difícil fer una anàlisi objectiva i quantitativa sobre la presència del CEL'H i les seves activitats als mitjans de comunicació. En primer lloc, perquè ara per ara no existeix als arxius de l'entitat un buidat de premsa exhaustiu sobre aquesta qüestió. Això convertia en impossible la possibilitat de fer una anàlisi estadística sobre quantes notícies al voltant del CEL'H s'havien publicat, de quines característiques eren o quant espai se li havia dedicat, valorant així si els fets considerats importants per l'entitat s'havien vist ben reflectits als mitjans de comunicació escrits.

El segon punt que feia difícil l'anàlisi era la meva doble implicació en el tema analitzat: com a membre del CEL'H i com a periodista en actiu a la ciutat. Malgrat tot, és potser aquest punt el que trobo més interessant, per buscar un altre enfocament a l'article i no quedar-me en la hipòtesi (compartida per molts) que el CEL'H ha tingut poca presència als mitjans.

Així doncs, aquest article és una reflexió personal, per la meva doble experiència, i vol ser també una eina per al futur –tant per als mitjans com per al CEL'H– sobre qüestions arran de les quals caldria reflexionar: què caldria fer d'ara endavant per fer més notòria als mitjans la feina que es fa des de l'entitat i els temes que aquesta estudia.

Una realitat alhora simple i complexa

L'Hospitalet es pot considerar una ciutat pobra quant a mitjans de comunicació locals, sobretot pel que fa als mitjans de caire privat. En la història més o menys recent de la ciutat hi ha hagut diverses experiències de premsa escrita que, majoritàriament, han fracassat. També hi ha hagut algunes ràdios de barri que s'han mantingut en antena durant alguns anys. Fins i tot la primera televisió de la ciutat va ser una iniciativa privada (el Canal 25), que va acabar en mans d'una empresa de fora de la ciutat que la va convertir en un canal de propostes eròtiques.

Seria molt llarg (i propi de tot un treball de recerca) analitzar per què una ciutat amb el volum de població que té l'Hospitalet i que és susceptible de produir un gran volum de notícies no té alguna publicació similar a les que sí que existeixen a ciutats catalanes com Sabadell, Terrassa o Manresa.

El que és clar és que la premsa local no és negoci, llevat que parlem de publicacions de caire publicitari, en les quals també s'introdueixen algunes notícies, del tipus del *Tot l'Hospitalet*, que igualment, amb el temps han anat desapareixent o s'han anat publicant amb una periodicitat incerta.

Així doncs, els únics mitjans de comunicació que s'han consolidat a la ciutat han estat els municipals. Primer va néixer Ràdio l'Hospitalet (a principis dels 80, més o menys al mateix temps que el CEL'H), que va ser una emissora de referència a l'àrea metropolitana. Després va néixer el *Diari de l'Hospitalet* (1994). Posteriorment, l'any 2000, el Canal-h.net (un portal a Internet d'informació i notícies de la ciutat). I l'últim mitjà a posar-se en marxa, aviat farà 10 anys, va ser Televisió de l'Hospitalet.

Dins del panorama actual, cal destacar també una revista mensual de cultura, *Viu l'Hospitalet*, que també s'ha fet ressò d'activitats del CEL'H. És gratuïta i existeix

des de fa gairebé quatre anys a la ciutat. Fins i tot a partir d'aquesta revista n'han nascut d'altres, de les mateixes característiques a municipis de la rodalia (com Viladecans o el Prat).

“El CEL'H és una entitat amb molt prestigi entre els professionals dels mitjans”

D'altra banda, els mitjans generalistes treballen amb corresponsals que abasten un ampli territori (generalment aquests ho són de l'Hospitalet i el Baix Llobregat). Es tracta de treballadors a la peça, que intenten vendre el màxim possible de notícies, però que, tenint en compte l'amplitud del seu camp d'acció i que moltes vegades han de treballar en diferents mitjans per poder subsistir, aca-

ben cobrint allò que interessa des de la redacció central, els successos i poca cosa més. És molt difícil que un corresposal pugui fer un reportatge cultural en profunditat, ja que segurament el seu mitjà no li comprarà.

Amb tot això vull dir que allò que produeix el CEL'H és molt difícil que aparegui més enllà dels mitjans municipals i de les revistes locals. És força difícil que la presentació d'un llibre local es vegi reflectida a un diari generalista, i molt més difícil encara a una televisió. Més fàcil és trobar-nos-ho en una ràdio generalista que disposa d'espais dedicats a les comarques o a la cultura. Catalunya Ràdio, Ràdio 4 o ComRàdio serien l'exemple de ràdios generalistes en què apareixen les notícies de les entitats com el Centre d'Estudis de l'Hospitalet.

El 21 de desembre del 2000, dia de la presentació del número 2 de la col·lecció «Recerques», *Repetició de la jugada. Història social de l'esport a l'Hospitalet*, un equip de Ràdio de l'Hospitalet es va traslladar al Centre Cultural Barradas per entrevistar l'autor, Enric Gil (a l'esquerra). (Arxiu)

Productor de notícies i font d'informació

Malgrat aquest panorama, que pot semblar decebedor, sobre els mitjans de comunicació a la ciutat i la dificultat que el CEL'H o qualsevol altra entitat de la ciutat arribi a ocupar un espai en mitjans que no siguin els municipals, personalment no crec que la repercussió del CEL'H als mitjans locals hagi estat baixa.

Fent una anàlisi de l'aparició del CEL'H als mitjans municipals (a partir de l'experiència personal, de l'anàlisi de l'hemeroteca dels mitjans municipals escrits i d'entrevistes amb responsables dels mitjans) veiem que han estat objecte de notícia la presentació dels diferents llibres de l'entitat. Menys els *Quaderns d'Estudi* més antics -dels quals no en tinc constància- tots els llibres publicats per l'entitat o escrits per socis de l'entitat han aparegut en alguns dels mitjans o a tots els que existien en el moment de la seva publicació.

Va tenir especial repercussió (en diferents articles de *L'Hospitalet. Diari Informatiu*) el projecte *L'Hospitalet és escola* (materials educatius i lúdics adreçats al escolars sobre la història de la ciutat) i l'activitat del grup L'Hospitalet Antifranquista.

La feina de suport als treballs de recerca de secundària, cursos, exposicions o qüestions de funcionament interna de l'entitat (aniversaris, canvis a la Junta) han estat altres de les qüestions tractades als mitjans de comunicació.

D'altra banda, el CEL'H és una entitat amb molt de prestigi per als professionals dels mitjans. Així doncs, es valora la seva activitat i, el que és més important, se'l considera una font primària d'informació a tenir en compte, sobretot en matèria històrica. Mitjans generalistes han acudit al CEL'H a la recerca de testimonis especialitzats sobre diversos temes. Per exemple, a l'octubre de 2001, La 2 de Televisió Espanyola va demanar parlar amb representants del grup L'Hospitalet Antifranquista per preparar un reportatge sobre el decret d'indemnització als presoners durant el franquisme. A l'abril de 2003 també es va sol·licitar l'opinió del CEL'H per a la realització d'un repor-

tatge especial del diari *La Vanguardia* sobre la ciutat de l'Hospitalet. Són només dos exemples documentats, però hi ha hagut altres contactes d'aquesta mena.

El mateix ha succeït als mitjans locals. S'ha recorregut al CEL'H buscant especialistes per parlar de temes d'abast local, com ara el resultat de les eleccions, sobre el soterrament de les vies de Rodalies Renfe, sobre l'origen o el desenvolupament del barri de Bellvitge (amb motiu del 30è aniversari del barri) i també sobre qüestions d'àmbit nacional o internacional que requerien l'assessorament d'un historiador. Durant la presidència de Carles Santacana, aquest va ser convidat en moltes ocasions a parlar de temes d'actualitat internacional, com ara la guerra a l'Iraq.

El testimoni d'aquests especialistes s'ha fet servir tant per a l'elaboració de notícies com per a tertúlies o taules rodones en directe a la ràdio i la televisió.

Convenis de col·laboració

Conscient de la necessitat de tenir presència als mitjans, el CEL'H ha signat diferents convenis amb empreses de comunicació local i entitats de la ciutat. L'entitat ha col·laborat amb la revista *Tot l'Hospitalet* (una revista de caire publicitari amb insercions d'algunes notícies locals) i amb la revista *Progrés* (del casal d'avis de Collblanc) en diferents etapes.

“En temes de memòria històrica cal buscar un nexa d'unió entre el CEL'H i els mitjans”

És en aquest punt que cal destacar el conveni que el Centre d'Estudis va signar el 2001 amb La Farga, SA, l'empresa municipal que gestiona els mitjans de comunicació locals.

Aquest conveni es va materialitzar en una major presència del CEL'H als quatre mitjans municipals, tant en informacions realitzades pels periodistes com en espais realitzats per membres de l'entitat, en insercions publicitàries, o amb la inclusió de la pàgina web de l'entitat (amb l'enllaç a la consulta

de Babel'H via Internet) en la llista de webs de la ciutat de la portada del Canal-h.net.

Entre el 2001 i el 2002 es va realitzar a Televisió de l'Hospitalet un programa mensual dedicat a conèixer els barris de la ciutat. També la TV local va demanar l'assessorament del CEL'H per a la realització de diversos programes dedicats a la història de la ciutat (sobre la indústria tèxtil, el patrimoni popular i tradicional, la pèrdua dels terrenys que donaven accés al mar, l'arribada del Carrilet, el patrimoni històric de la ciutat o la II República a l'Hospitalet, per posar alguns exemples).

Diversos membres de l'entitat van realitzar programes dedicats a la història durant diverses temporades a Ràdio l'Hospitalet. És el cas de Montserrat Solanes o d'alguns membres del grup L'Hospitalet Antifranquista.

Diversos mitjans van difondre la publicació de *L'Hospitalet és escola* pels volts de Sant Jordi del 1998. *La Vanguardia. Suplemento l'Hospitalet* y *Baix Llobregat*, 18 d'abril de 1998; *Tot l'Hospitalet*, març-abril de 1998; i *L'Hospitalet. Diari Informatiu de la Ciutat*, 14 d'abril de 1998. (Arxiu)

Memòria històrica

Menció especial cal dedicar a la feina de recuperació de la memòria històrica en què han treballat conjuntament el CEL'H i els mitjans de comunicació de la ciutat. Cal buscar en aquest punt un nou nexa d'unió entre l'entitat i els mitjans: un soci de l'entitat, Enric Gil, és també periodista dels mitjans locals i ha fet valer aquesta doble condició per realitzar diversos treballs de recerca de la memòria històrica de l'Hospitalet i donar-los un ressò especial als mitjans, també fruit d'un conveni de col·laboració.

Enric Gil va realitzar, conjuntament amb el també soci del CEL'H Pep Ribas, un exhaustiu treball de recuperació de tota la informació que existeix sobre les deportacions d'hospitaletencs a camps de concentració del nazisme. Aquesta recerca, que s'ha vist posteriorment reflectida al llibre *L'Hospitalet lloc de memòria. Exili, deportació, repressió i lluita antifranquista* va tenir també la seva vessant particular als mitjans escrits municipals. L'any 2006, durant 11 números, el *Diari de l'Hospitalet* va publicar en cada edició un reportatge de tota una pàgina amb informació inèdita sobre els deportats hospitaletencs als camps nazis. Aquests reportatges recollien també fotografies, moltes d'inèdites, que sortien a la llum per primer cop.

Aquests reportatges van tenir una gran repercussió, i fins i tot van ajudar a trobar familiars d'altres persones que també van ser deportades. Van obtenir el premi Arrels a butlletins municipals, que atorga la Diputació de Barcelona.

L'Hospitalet. Diari Informatiu de la Ciutat es fa ressò de l'activitat del CEL'H, juntament amb El Casalet, pel que fa al foment de la recerca sobre la ciutat entre els estudiants (24 de novembre de 1999). (Arxiu)

També per primer cop, una recerca d'aquest tipus es va publicar com a reportatge al portal Canal-h.net: coincidint amb la publicació de cada capítol al *Diari de l'Hospitalet*, la pàgina web publicava també un nou capítol (en versió ampliada).

Com a conclusió

Fa alguns anys vaig assistir a una roda de premsa sobre com els mitjans de comunicació reflectien la informació internacional: com els conflictes prevalien sobre notícies diguem «més agradables»; com alguns països semblava que no existissin. La conclusió final era que el fet que determinats temes i determinats països apareguessin als mitjans depenia de la sensibilitat del periodista envers aquell tema.

Pot semblar que em tiro pedres sobre la meua pròpia teulada si afirmo que els periodistes parlem del que ens agrada, perquè, en teoria, els periodistes som objectius i expliquem la realitat tal com és. El periodistes «intentem» ser objectius. Però és veritat que si tenim certa sensibilitat per alguns temes estem més predisposats a parlar-ne.

Poso aquest exemple perquè, en el cas del CEL'H, aquesta afirmació ha funcionat i el fet que els periodistes locals coneguem l'entitat i el seu valor suposa que els temes que genera són considerats com a importants.

Una segona conclusió és que, com ja he dit abans, potser caldria impulsar des del CEL'H estudis i reflexions sobre la realitat dels mitjans a la ciutat, perquè són un exemple important de la seva dinàmica i de la seva història. Potser analitzant la seva història podrien treballar per tenir mitjans més eficients o més plurals.

Crec també que els periodistes de la ciutat i, en general, el col·lectiu al qual pertanyo hauríem de fer servir aquesta sensibilitat de què he parlat abans per promocionar els temes diguem «positius», «constructius», «creatius» o «reflexius» de la ciutat i de fora d'ella, que normalment no es consideren notícia. Hem de ser conscients, però, que el periodista treballa per a un mitjà amb una línia editorial determinada i amb uns interessos també determinats. Ara bé, és precisament als mitjans locals on reportatges sobre personatges de la ciutat, sobre història, sobre patrimoni, sobre recerques, sobre

evolució urbanística o molts altres temes que poden estar relacionats amb el CEL'H i amb el seu objecte d'estudi, han de tenir cabuda. I tots plegats hem de treballar perquè així sigui.

Per últim, des del CEL'H també s'haurien de considerar els mitjans com a font primària d'informació i potenciar que les persones que fan recerca de la ciutat facin servir les eines que proporcionen aquests mitjans per obtenir informació (tant el *Diari de l'Hospitalet* com el Canal-h.net disposen d'hemeroteca de totes les notícies publicades que es pot consultar a Internet).

Altres formes de presència pública

Una entitat com el CEL'H ha de tenir i ha tingut moltes altres formes de presència pública, que és la manera de fer arribar a la societat el nostre discurs i els fruits del nostre treball. De la majoria, ja en parlen els altres autors en tractar-se els temes corresponents. Una breu exposició d'algunes de les activitats de l'entitat pot ser la següent.

Recordem el Simposi Català a l'Hospitalet, el novembre del 1987, amb l'adhesió de 65 entitats, 6 ponències i 2 conferències, que fou presidit per Francesc Candel. També vam ser presents a Firaciutat (1987) i la Fira de Primavera (1988, 1989 i 1990), juntament amb el Museu d'Història i el Centre de Normalització Lingüística de l'Hospitalet. Vam tenir un estand a la festa major de Bellvitge, amb el Cine-Club i els Amics de l'Òpera, el 1995 i un de propi a la Fira de Primavera del 1997 i el 1998. Com es comenta en un altre article, hem participat en la Mostra d'Entitats del Districte I des del seu començament, el 1997.

D'altra banda, el CEL'H ha participat i participa en les Jornades de la Solidaritat de l'Hospitalet (1995), en el Tribunal de les Beques l'Hospitalet, el Consell Municipal de Sostenibilitat, el Consell Escolar Municipal, en la Comissió del Nomenclàtor i en les Jornades Científiques i Tecnològiques.

Pel que fa a les activitats supralocals que podríem dir més «acadèmiques», la intervenció del CEL'H en jornades i congressos científics de diferents àmbits ha estat molt nombrosa, ja que la voluntat sempre ha estat difondre les recerques que es duen a terme. Segurament que serem injustos, amb algun oblit, però farem alguns esments. Joan Casas va presentar una comunicació a les Jornades d'Arqueologia Industrial de Catalunya, celebrades al Museu d'Història de l'Hospitalet, el 1988. A les I Jornades de Recerca Històrica i Social del Baix Llobregat, a Sant Feliu, el 1990, vam aportar tres ponències (Carles Santacana, Marta Jové i Maria Pau Trayner). Marcel Poblet participà amb un treball al Congrés Internacional d'Història Catalunya i la Restauració (Manresa, 1992).

“Caldria impulsar des del CEL'H estudis sobre la realitat dels mitjans a la ciutat”

Carles Santacana prepara amb Francesc Ribas una col·laboració per a TV l'Hospitalet, amb l'ajuda d'una periodista d'aquest mitjà (maig de 2005). (Arxiu)

Al 2n Congrés de la CCEPC, a Palma, el 1997, s'hi aportaren cinc ponències (Joan Camós, Clara Carme Parramon, Núria Toril, Òscar Garcés i Josep Ribas). El grup Sopa de Lletres, amb la Nelly Peidró al capdavant, va participar en diferents actes relacionats amb la literatura infantil i juvenil, fins i tot a Guadalajara i Salamanca (1998). Aquell mateix any el Miguel Ángel Montón i el Manuel Domínguez presentaren les seves comunicacions a les VI Jornades de Historia y Fuentes Orales, a Àvila. Al Congrés Franquisme i Transició Democràtica a les terres de parla catalana, del 2001, el grup d'historiadors de l'Hospitalet Antifranquista van presentar algunes conclusions inicials (a més de Clara Parramon, Joan Camós, Josep Ribas, Miguel Ángel Montón i Manuel Domínguez, també hi era Paqui Soto). El 2008, Jaume Botey aportà una comunicació al VII Congrés de la Coordinadora de Centres d'Estudi de Parla Catalana (CCEPC) de València.

Com a entitat, el CELH ha participat en diferents edicions del Congrés d'Història Local de l'Avenç (1995-2001), del Congrés de Cultura Popular i Tradicional Catalana del Departament de Cultura (1995-1996) i en els congressos de la CCEPC. Vam ser, en una taula rodona, a la Festa de la Diversitat, organitzada per SOS Racisme, el 1996; a les 8es Jornades Catalanes de Documentació, el 2001; al Pla Estratègic Metropolità de Barcelona (2002-2006), i a les Jornades Sobre Dret Urbanístic i Dret a l'Habitatge, organitzades per ADIGSA, el 2006. El grup L'Hospitalet Antifranquista té una presència regular en les Jornades del Maquis que es fan a Sta. Cruz de Moya (Conca). Durant molts anys, el CELH ha estat «antena» de l'Observatori per a la Recerca Etnològica de Catalunya, del Departament de Cultura. Des del 2005, el CELH assisteix als RECERCAT, Jornades de Cultura i Recerca Local, organitzades per l'Institut Ramon Muntaner.

Ens deixem moltes, moltíssimes activitats. Demanem disculpes a les nombroses persones que han deixat molt d'entusiasme i de temps en fer-les, però no hi cabien totes. Aquesta feixuga enumeració final, per la qual també demanem disculpes als soferts lectors, ens proporciona una idea, lleugera, de la feina feta en relació amb la projecció exterior de l'entitat. Però potser també és útil per copsar amb un cop d'ull el tarannà i els neguits del CELH.